

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları

Kadir KARATEKİN*

Zihni MEREY**

Murat KEÇE***

Öz: Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu çalışma, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ndeki 403 öğrencinin katılımıyla 2011 yılı Bahar döneminde gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde yürütülen bu araştırmada veriler Semerci (1999) tarafından geliştirilmiş olan “*öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeği*” ile toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında cinsiyet, öğretmenlik mesleğini seçme ve sosyal bilgiler branşını seçme değişkenine göre anlamlı bir fark görüldüğü, öğrenim şekli, sınıf düzeyi, baba mesleği, anne - baba eğitim durumu, ailenin gelir durumu ve yerleşim türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık görülmediği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmenlik mesleği, sosyal bilgiler öğretmen adayları, tutum.

* Doç. Dr. Kastamonu Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği, E -posta: kadirkaratekin@gmail.com

** Doç. Dr. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, E-posta: zihnimerey@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, E-posta: muratkece@suleyman.edu.tr

Analysis Of The Attitudes Of The Social Studies Pre-Service Teachers Towards Teaching Profession

Abstract: The purpose of this study is to examine the attitudes of social studies pre-service teachers towards teaching profession with regard to different variables. The sample comprises 403 pre-service teachers attending Faculty of Education, University of Gazi in Spring term, 2010. The method of this study is a survey test. The data is developed by Semerci (1999), and collected by the attitude scale of students towards teaching profession. At the end of this study it is determined that teaching profession attitude level of the candidate teachers differed remarkably in terms of sex, teaching profession and select area of social studies teaching variants, and that the educational levels of their parents' profession, their monthly income, residential, their education style and the class where they took their education did not have a remarkable effect.

Keywords: *Teaching profession, social studies candidate teachers, attitude.*

GİRİŞ

Eğitim, iyi birey ve iyi yurttaş yetiştirmenin yanında devletlerin her alanda kalkınması ve ilerlemesini sağlayacak nitelikli insan gücünün de yetişmesini sağlamaktadır. Nitelikli eğitim ise öğretmenlik mesleğinin niteliği ile yakından ilgilidir. Çağdaş toplumların bilinçli ve aydın bir üyesi olan öğretmenler, eğitimi bir bütün olarak görebilmek, belirli bir öğretim alanında uzmanlaşmak, mesleki bilgi ve becerilerini etkili olarak uygulamak durumundadır. Nitekim 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 43. maddesinde "öğretmenlik, devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" olarak tanımlanmakta ve bu mesleğe hazırlığın genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanacağı ifade edilmektedir. Öğretmenlik mesleği, özel uzmanlık bilgisi ve becerisi gerektiren bir meslek olarak kabul edildiğine göre bu mesleğe giren insanların, mesleğin gereğini tam olarak yerine getirebilmeleri için, bir takım yeterliklere sahip olması gerekmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı öğrencilerini 21. yüzyıla hazırlayacak olan öğretmenlerin yeterliklerini tespit etmek amacıyla birçok çalışma yapmaktadır. Yapılan son çalışmalarda öğretmenlik mesleğinin genel yeterlikleri olarak "*kişisel ve mesleki değerler- mesleki gelişim, öğrenciyi tanıma, öğretme ve öğrenme süreci, öğrenmeyi, gelişimi izleme ve*

değerlendirme, okul, aile ve toplum ilişkileri, program ve içerik bilgisi" olmak üzere 6 genel yeterlik alanı tespit etmiştir (MEB, 2008). Tüm bu yeterliklerin kazanılabilmesi için öğretmen adaylarının meslek öncesinde özel bir eğitimden geçmeleri gerekmektedir (Şişman, 2002). Bunun için eğitim fakülteleri açılmış ve öğretmen adaylarına özel alan eğitimi, genel kültür bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi yeterlikleri kazandırılmak istenmiştir. Her ne kadar öğretmenlik mesleği bir ihtisas mesleği olsa da bu tek başına yeterli değildir. Varış (1988) a göre öğretmenlik; bilgi ve beceri gereksinmesinin yanı sıra tutum ve davranış gerektiren bir meslektir (Akt: Tufan ve Güdek, 2008). Çünkü öğretmenlik mesleğinin tamamlayıcı yeterliklerinden birisi de mesleğine yürekten bağlı olma ve mesleğini severek yapmadır (Özdemir ve Yalın, 1999).

Allport tutumu temelde belirli bir yönde davranmaya hazırlık ya da eğilim olarak görmektedir (Tavşancıl, 2010). Bu yönüyle tutumlar, öğretmenlerin öğrencileri etkileyen en önemli kişilik özelliklerinden birisidir ve özellikle mesleğe, öğrenciye ve okul çalışmalarına yönelik tutumlar, öğrencilerin öğrenmesine ve kişiliğine geniş ölçüde etki etmektedir (Küçükahmet,2003). Yapılan araştırmalar da öğrencinin, öğretmenin tutum ve davranışlarından etkilendiğini göstermektedir. Öğretmenin tutumu, duygusal tepkileri, alışkanlıkları ve kişiliği öğrenciyi etkilemektedir (Varış, 1988). Milli Eğitim Bakanlarımızdan Tefvik İleri "*öğretmenin manevi evsafi, dürüstlüğü, çalışkanlığı, bilgisi, görgüsü ve hatta giyinmesi, gezmesi, oturması, kalkması, yemesi, içmesi velhasıl her türlü evsafi mümeyyizesiyle çocuklarımıza hakiki bir örnek olması lazımdır*" ifadesi ile öğretmenin öğrencisi üzerindeki etkisine işaret etmiştir (Okudan, 2006). Özellikle ilkokul öğretmenlerinin Durkheim'in deyimiyile çocuğun "toplumsallaştırılması" yani çocuklara toplumun ortak değerlerini, kültürünü öğretmek, onlara toplumun kendilerinden beklediği fiziki, zihni, ahlaki, sosyal gerekleri kazandırma görevi vardır (Akyüz, 1978). Bu sebeple öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal özellikleri üzerinde büyük bir etkisi ve rolü olan öğretmenin icra ettiği öğretmenlik mesleğine yönelik güçlü ve olumlu bir tutuma sahip olması gerekmektedir. Mesleğe uygun kişilik özelliği, meslek sevgisi ve mesleğe karşı ilgisi olmayan kişiler ise öğretmenlik yapmamalıdır (Tezcan, 1999). Öğretmenlerin kendi mesleklerine yönelik tutumları genel olarak onların, mesleklerini severek yapmaları, mesleklerine bağlı olmaları, toplumsal olarak mesleklerinin gerekli ve önemli olduğunun bilincine ulaşmaları ve gelişen dünyaya uyum sağlamaları için kendilerini sürekli yenilemeleri gerektiğini anlamaları ile ilgilidir. Bu konulardaki olumlu ya da olumsuz tutumlar öğretmen adaylarının mesleki davranışlarını yönlendirmede oldukça etkili olmaktadır (Temizkan, 2008). Öğretmen

adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı olan tutumları, öğretmenlikle ilgili düşüncelerini yansıttığı gibi meslek yaşantıları üzerinde de etkili olabilmektedir (Çapri ve Çelikkaleli, 2008). Nitekim öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili olumlu düşüncelere sahip olmaları meslek yaşantılarını da olumlu yönde etkileyecektir (Senemoğlu ve Özçelik, 1989). Bundan dolayı geleceğin öğretmeni olacak öğretmen adaylarının kendi branşlarında ve mesleki alanda kendilerini yetiştirmeleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmeleri çok büyük önem taşımaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarında bu önem daha da artmaktadır. Çünkü sosyal bilgiler, ilköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaş yetiştirmek amacıyla, sosyal bilimleri oluşturan disiplinlerden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere toplumsal yaşamla ilgili temel bilgi, beceri, tutum ve değerlerin kazanıldığı bir çalışma alanıdır (Erden, 1996) Sosyal bilgiler dersi, demokratik değerleri benimsemiş vatandaşlar olarak öğrencilerin topluma uyum sağlamalarını ve bu konuda edindikleri bilgi ve birikimleri yaşama geçirilebilecekleri donanımları kazandırmayı sağlayan bir derstir. Bu derste toplumların, geçmiş, günümüz ve gelecekteki politik, ekonomik, kültürel ve çevresel sorunları ve bunların çözümüne yönelik eğitim ön plana alınır. Böylece sosyal bilgiler öğretimi, günümüzdeki sorunların kökenlerinde yer alan olumsuzlukların tarihsel boyutunu gösterip, geleceği daha iyi planlamaya olanak verir (Tezgel, 2008). Sosyal bilgiler eğitimi, küreselleşen dünyada, kültürel farklılıkları olan demokratik bir toplumun vatandaşı olarak kamu yararına bilgiye dayalı, mantıklı kararlar verebilme becerisini geliştirmek için gençlere yardım etmektedir (NCSS, 1992). Diğer bir anlatımla sosyal bilgiler öğretimiyle iyi vatandaş yetiştirmek amaçlanmaktadır. Bu amacı gerçekleştirmede sosyal bilgiler öğretmenlerine ve sosyal bilgiler öğretmeni olacak öğretmen adaylarına büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu görev ve sorumlulukların istekle yerine getirilebilmesi için öncelikle sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının yaşamı boyunca icra edeceği öğretmenlik mesleğine ve sosyal bilgiler branşına yönelik olumlu ve güçlü bir tutuma sahip olması gerekmektedir.

Literatür incelendiğinde, eğitim fakültesinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelemek ve karşılaştırmak amacıyla pek çok araştırma yapıldığı görülmektedir (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Bulut, 2009; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Köğce ve diğ., (2009) Semerci ve Semerci, 2004; Başbay, Ünver ve Bümen, 2009; Gümüş ve Çapar, 2011; Özbek ve diğ., 2007; Şimşek, 2005; Üstüner, Demirtaş ve Cömert, 2009; Temizkan, 2008; Pehlivan, 2008; Aksoy, 2010; Demirtaş, Özer ve Cömert, 2011). Bu araştırmalardan bazıları şu şekilde özetlenebilir:

Bulut'un (2009), “öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirmesi (Dicle ve Fırat Örneği)” konulu araştırmasının sonucunda; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları “üniversite” ve “cinsiyet” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermezken, “anabilim dalı” değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Araştırmada ulaşılan bir diğer önemli bulgu ise, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının “katılıyorum” düzeyinde olmasıdır.

Semerci ve Semerci (2004)'de üniversitelerde beden eğitimi ve spor bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla yaptıkları “Türkiye’de Öğretmenlik Tutumları” adlı çalışmalarında örnekleme giren öğrencilerin cinsiyete ve üniversitelere göre öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarında anlamlı bir farklılık bulamamışlardır. Genel olarak öğrencilerin mesleğe karşı tutumları ise olumlu olarak belirlenmiştir.

Temizkan'ın (2008) “Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları üzerine bir araştırma ”adlı çalışmasında, Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilgi duydukları, bu mesleği sevdikleri, meslekle ilgili bazı alanlarda kendilerini yetersiz hissettikleri tespit edilmiştir.

Köğce ve diğ., (2009) “ilköğretim matematik öğretmenliği programında öğretim gören birinci ve son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının karşılaştırması” isimli araştırmalarında, 2008-2009 eğitim öğretim yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören toplam 212 (141 birinci sınıf, 71 dördüncü sınıf) matematik öğretmen adayına öğretmenlik mesleğine karşı tutum anketi uygulanarak öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları elde edilmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gösterdiği ve bu farklılığın son sınıftaki öğretmen adayları lehine olumlu bir şekilde değiştiği sonucuna varılmıştır.

Çapri ve Çelikkaleli (2008)'nin “öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi” adlı çalışmadan elde edilen bulgular sonucunda; öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin

tutumları üzerinde cinsiyetin önemli bir etkisinin olduğu, program ve fakülte değişkenlerinin ise anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur.

Yukarıdaki çalışmalarda da görüldüğü üzere öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ile ilgili olarak ulaşılabilen çalışmaların genellikle öğretmenlik mesleğini etkileyen faktörler üzerinde yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Alanla ilgili literatür tarandığında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları ile ilgili olarak doğrudan herhangi bir çalışma ile karşılaşılmamıştır. Ayrıca sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dâhil olduğu çalışmaların çok az olduğu göze çarpmaktadır (Bulut, 2009; Camadan ve Duysak, 2010; Özbek, Kahyaoğlu ve Özgen, 2007). Bu nedenle, bu araştırmanın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını belirleyerek bu alanda bulunan eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını farklı değişkenler açısından belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda oluşturulan alt problemler ise şunlardır:

1. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları nasıldır?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları,
Cinsiyete,
Öğrenim türüne,
Sınıf düzeyine,
Ailenin gelir durumuna,
Baba mesleğine,
Anne eğitim durumuna,
Baba eğitim durumuna,
Mesleği seçme isteğine,
3. Sosyal bilgiler öğretmenliği branşını seçme isteğine göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırması bir grubun belirli özelliklerini belirlemek için verilerin toplanmasını amaçlayan çalışmalardır (Büyüköztürk ve diğ., 2009). Karasar'a (2008) göre tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2011-2012 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın 1., 2., 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 403 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarına ait demografik özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Demografik Değişkenler	Alt Kategoriler	N	%	Toplam (N)
Cinsiyet	Erkek.	186	46,2	403
	Kız	217	53,8	
Öğrenim Türü	Örgün Öğretim	195	48,4	403
	İkinci Öğretim	208	51,6	
Sınıf Düzeyi	I. Sınıf	81	20,1	403
	II. Sınıf	102	25,3	
	III. Sınıf	116	28,8	
	IV. Sınıf	104	25,8	
Ailenin Gelir Durumu	Alt	42	10,4	403
	Orta	342	84,9	
	Üst	19	4,7	
Baba Mesleği	Memur	92	22,8	403
	Serbest	198	49,1	
	İşçi	113	28,1	
Anne Eğitim Düzeyi	Okumaz Yazmaz	44	10,9	403
	. İlköğretim	254	63,0	
	Ortaöğretim	43	10,7	
	Lise	45	11,2	
	Üniversite	17	4,2	

Baba Eğitim Düzeyi	1. Okumaz Yazmaz	16	4,0	403
	2. İlkokul	173	42,9	
	3. Ortaokul	76	18,9	
	4. Lise	81	20,1	
	5. Üniversite	57	14,1	
Mesleği Seçme İsteği	Evet İsteyerek	353	87,6	403
	. Hayır İstemeyerek	50	12,4	
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Branşını Seçme İsteği	Evet İsteyerek	267	66,3	403
	Hayır İstemeyerek	133	33,0	

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler Semerci (1999) tarafından geliştirilmiş olan, 8'i olumsuz, 22'si ise olumlu 30 maddeden oluşan likert tipi beşli derecelendirme ile hazırlanan “öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeği” ile toplanmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0.68'dir(Semerci, 1999).

Verilerin Analizi

Araştırmada istatistiksel analizler SPSS 15 programı kullanılarak yapılmıştır. Demografik değişkenlerin sayısallaştırılmasında ve araştırmaya katılanların tutum ifadelerine verdikleri cevapların analizinde betimsel istatistik yöntemlerinden yararlanılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tutum puanları üzerinde bağımsız değişkenlerin etkisini araştırmak için de İlişkisiz (bağımsız) örneklem için t-testi; ilişkisiz örneklem için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum maddelerine verdikleri ifadeler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2:*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tutum Ölçeğine Verdiği Yanıtların Yüzde-Frekans Dağılımı*

Sıra No	Tutum İfadeleri	Tamamen Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		X
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
		1	Öğretmenlik zevkli bir meslektir	281	70	90	21	23	6	6	2	
2	Öğretmenlik saygın bir meslektir	318	79	58	14	11	3	13	3	3	1	4,67
3	Öğretmenlik bir sorumluluktur	361	90	22	6	5	1	9	2	6	1	4,79
4	Öğretmenlik yapmak istediğim en son iştir	31	8	29	7	30	7	133	33	180	45	3,99
5	Öğretmenlik ideal bir meslektir.	244	61	113	28	31	7	9	2	6	2	4,43
6	Öğretmenlik fedakârlık ister.	327	81	54	14	13	3	5	1	4	1	4,72
7	Öğretmenlik para ile ölçülmez	269	67	84	21	28	7	13	3	9	2	4,46
8	Öğretmenlik kutsal bir meslektir.	335	83	49	12	7	2	10	2	2	1	4,74
9	Öğretmenlik mesleğini seviyorum.	271	67	90	22	27	7	13	3	2	1	4,52
10	Öğretmenlik mesleği ile ilgili kitaplar okurum.	146	36	145	36	48	12	46	11	18	5	3,88
11	Öğretmenliğin adını bile duymak sınırlarımı bozuyor	34	8	18	5	17	4	78	19	256	64	4,25
12	Öğretmenlik onurlu bir meslektir.	337	84	43	11	12	3	4	1	7	1	4,73
13	Öğretmen öğrenciye güven duygusu verir.	302	75	67	17	25	7	5	1	3	1	4,63
14	Öğretmen öğrenciyi derse karşı istekli kılar.	299	74	80	20	18	5	2	1	4	1	4,65
15	Öğretmen öğrenciye kitap okumayı severdir.	280	70	90	22	22	6	11	2	-	-	4,58
16	Öğretmenler topluma örnek insanlardır.	304	75	60	15	24	6	13	3	2	1	4,61
17	Öğretmenler kendini sürekli yeniler.	254	63	92	23	34	8	17	4	6	2	4,41
18	Öğretmenler günlük yayınları izler.	237	59	113	28	34	8	13	3	6	2	4,39
19	Öğretmenler dikkatli insanlardır.	225	56	113	28	37	9	16	4	12	3	4,29
20	Öğretmenlikten nefret ederim..	27	7	19	5	20	5	70	17	267	66	4,31
21	Öğretmenler yardımseverdir.	243	60	103	26	33	8	14	4	10	2	4,37
22	Öğretmenlik yapmak hoşuma gider..	256	64	75	18	35	9	20	5	17	4	4,32
23	Öğretmenliği zorunlu olmazsam yapmam	44	11	37	9	49	12	101	25	172	43	3,79
24	Öğretmenlik yapmak bana mutluluk verir.	239	59	75	18	37	9	26	7	26	7	4,17
25	Öğretmenlik bana zor gelir.	23	6	55	14	44	11	127	31	153	38	3,92
26	Konuşmayı sevmediğimden öğretmenliği istemem	27	7	26	6	36	9	124	31	190	47	4,05
27	Kendimi öğretmen olarak düşünemiyorum	29	7	30	7	32	8	117	29	195	49	4,03
28	Öğretmenlik sıkıcı bir meslektir.	24	6	31	8	33	8	122	30	193	48	4,06

29	Gazete ve dergilerdeki öğretmenlikle ilgili yazılar ilgimi çeker	199	49	121	30	35	9	31	8	17	4	4,12
30	Öğretmenliği sevdiğim bana öğretmenlerimdir.	164	41	94	23	53	13	60	15	32	8	3,73

Tablo 2'ye göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu görülmektedir. Örneğin " *öğretmenlik sorumluluktur* " ifadesine öğretmen adaylarının %90'ı, " *öğretmenlik onurlu bir meslektir*" ifadesine öğretmen adaylarının % 84'ü, " *öğretmenlik kutsal bir meslektir*" ifadesine öğretmen adaylarının % 83'ü, " *öğretmenlik fedakârlık ister*" ifadesine öğretmen adaylarının %81'i, " *öğretmenlik saygın bir meslektir*" ifadesine öğretmen adaylarının %79'u ve " *öğretmenler topluma örnek insanlardır*", " *öğretmen öğrenciye güven duygusu verir* " ifadesine de öğretmen adaylarının % 75'i tamamen katıldıklarını ifade etmişlerdir.

Öğretmenlik mesleğinin davranışa/uygulamaya dönük tutum ifadelerine baktığımızda ise sosyal bilgiler öğretmen adaylarının tutum puanlarının düştüğünü görmekteyiz. Örneğin " *öğretmenler kendini sürekli yeniler* " ifadesine öğretmen adaylarının % 63'ü, " *öğretmenler günlük yayınları izler*" ifadesine öğretmen adaylarının % 59'u, " *öğretmenlik mesleği ile ilgili kitaplar okurum*" ifadesine öğretmen adaylarının %36'sı tamamen katıldıklarını ifade etmişlerdir. " *Öğretmenliği zorunlu olmazsam yapmam*" ifadesine öğretmen adaylarının sadece % 43'ü, " *öğretmenlik bana zor gelir.*" ifadesine de öğretmen adaylarının sadece % 38'i, hiç katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bulgulara göre araştırmaya katılan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bir kısmının bu mesleği seçmede isteksiz ve kararsız olduğu söylenebilir.

Ölçeğin genelinden öğretmen adaylarının aldıkları puanların ortalaması ise ($\bar{X}=4,33$)'tür. Bu bulgular sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumlar içerisinde olduklarını göstermektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarının cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3:Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı İçin t- Testi Sonuçları

GRUPLAR	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Erkek	186	127,52	17,84	401	-3,198	,002
Kız	217	132,80	14,78			

Tablo 3'deki analiz sonuçlarına göre, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. [$t_{(401)} = -3,198$; $p < .05$]. Kız öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları ortalaması ($\bar{X} = 132,80$) ile erkek öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları ($\bar{X} = 127,52$) arasında kız öğretmen adayları lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulguya göre kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarının öğrenim türü değişkenine göre t-testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4:Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Öğrenim Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin t- Testi Sonuçları

GRUPLAR	N	\bar{X}	ss	sd	t	p
Örgün Öğretim	195	129,41	17,24	401	-1,124	,262
İkinci Öğretim	208	131,25	15,69			

Tablo 4'deki analiz sonuçlarına göre, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları öğrenim türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. [$t_{(401)} = -1,124$; $p > .05$]. Bu bulgu öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar üzerinde öğrenim türünün herhangi bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo5: *Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Öğrenim Gördükleri Sınıf Düzeyi Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları*

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar arası	1680,470	3	560,157	2,083	,102
Gruplar içi	107283,178	399	268,880		
Toplam	108963,648	402			

Tablo 5’teki analiz sonuçlarına göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F(3-399) = 2,083$; $p > 0,05$]. Bu bulgu sınıf düzeyi değişkeninin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerinde bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 6. Sınıf Düzeyi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Gruplar	Sınıflar	N	\bar{X}	S
1	1. Sınıf	81	133,95	19,88
2	2. Sınıf	102	128,13	14,26
3	3. Sınıf	116	129,39	16,72
4	4. Sınıf	104	130,84	14,92

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarının aile gelir düzeyi değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7:Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Aile Gelir Düzeyi Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar arası	155,638	2	77,819	,286	,751
Gruplar içi	108808,010	400	272,020		
Toplam	108963,648	402			

Tablo 7’deki varyans analiz sonuçlarına göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları aile gelir düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [F (2-400)= ,286; p>0,05]. Ancak üst gelir düzeyinde bulunan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ortalamasının alt ve orta gelir düzeyinde buluna öğretmen adaylarına göre düşük olması manidar bulunmuştur.

Tablo 8:Aile Gelir Düzeyi Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Gruplar	Aile Gelir Düzeyi	N	\bar{X}	S
1	Alt	42	130,61	18,28
2	Orta	342	130,49	16,23
3	Üst	19	127,57	16,98

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarının baba mesleği değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9:Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Baba Mesleği Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar arası	767,513	3	255,838	,943	,420
Gruplar içi	108196,134	399	271,168		
Toplam	108963,648	402			

Tablo 9' daki analiz sonuçlarına göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları baba mesleği değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F(3-399) = ,943$; $p > 0,05$]. Bu bulguya göre baba mesleğinin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerinde bir etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 10: Baba Mesleği Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Gruplar	Baba Mesleği	N	\bar{X}	S
1	Memur	95	128,89	19,44
2	Serbest	198	130,42	15,73
3	İşçi	110	131,79	15,10

Yedinci Alt probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarının anne eğitim durumu değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Anne Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar arası	1881,280	4	470,320	1,748	,139
Gruplar içi	107082,367	398	269,051		
Toplam	108963,648	402			

Tablo 11'deki analiz sonuçlarına göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları anne eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F(4-398) = 1,748$; $p > 0,05$]. Bu bulguya göre anne eğitim durumunun sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerinde bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 12: Anne Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Sıra No	Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	S
---------	--------------------	---	-----------	---

1	Okumaz yazmaz	44	133,97	14,48
2	İlkokul	254	130,49	16,64
3	Ortaokul	43	129,58	15,09
4	Lise	45	130,15	16,35
5	Üniversite	17	121,70	20,29

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarının baba eğitim durumu değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 13’de verilmiştir.

Tablo 13: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Baba Eğitim Durumu Değişkenine Göre Farklılığı İçin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P
Gruplar arası	330,855	4	82,714	,303	,876
Gruplar içi	108632,793	398	272,947		
Toplam	108963,648	402			

Tablo 13’deki varyans analiz sonuçlarına göre; sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları baba eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$F(4-398)=,303$; $p>0,05$]. Bu bulguya göre baba eğitim durumunun sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerinde bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

Tablo 14: Baba Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Betimsel Veriler

Gruplar	Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	S
1	Okumaz yazmaz	16	128,12	13,97
2	İlkokul	173	131,29	16,62
3	Ortaokul	76	130,03	16,74
4	Lise	81	129,97	16,09
5	Üniversite	57	129,17	17,10

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarının meslek seçme isteği değişkenine göre t-testi sonuçları Tablo 15' te verilmiştir.

Tablo 15: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Meslek Seçme İsteği Değişkenine Göre Farklılığı İçin t- Testi Sonuçları

Meslek Seçme İsteği	N	X	S	sd	t	P
Evet	353	132,52	15,54	401	7,468	,000
Hayır	50	115,10	14,70			

Tablo 15'teki analiz sonuçlarına göre, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları meslek seçme isteği değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermiştir [$t_{(401)}= 7,468$; $p<.05$]. Öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları ortalaması ($\bar{X}=132,52$) ile öğretmenlik mesleğini istemeyerek seçen sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları ($\bar{X}=115,10$) arasında öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu öğretmenlik mesleğini isteyerek seçen sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının öğretmenlik mesleğini istemeyerek seçen sosyal bilgiler öğretmen adaylarının göre daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Onuncu Alt probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanlarının branş seçme isteği değişkenine göre t-testi sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Branş Seçme İsteği Değişkenine Göre Farklılığı İçin t- Testi Sonuçları

Branş Seçme İsteği	N	X	S	sd	t	P
Evet	270	133,32	15,51	401	4,961	,000
Hayır	133	124,66	16,91			

Tablo 16'daki analiz sonuçlarına göre, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği puanları branş seçme isteği değişkenine göre

anlamli bir farklılık göstermiştir [$t_{(401)} = 7,468; p < .05$]. Sosyal bilgiler branşını isteyerek seçen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları ortalaması ($\bar{X} = 133,32$) ile sosyal bilgiler branşını istemeyerek seçen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları ($\bar{X} = 124,66$) arasında sosyal bilgiler branşını isteyerek seçen öğretmen adaylarının lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu sosyal bilgiler branşını isteyerek seçen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sosyal bilgiler branşını istemeyerek seçen öğretmen adaylarının göre daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, katılımcılardan elde edilen bulgulara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Ölçeğin genelinden alınan aritmetik ortalama puana göre çalışma grubunda yer alan öğretmen adaylarının genel olarak öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Başbay, Ünver ve Bümen (2009), Bulut, (2009), Terzi ve Tezci (2007), Gömleksiz, Oral ve Bulut (2006), Erdem, Gezer ve Çokadar (2005), Oral (2004) ve Yüksel (2004) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmışının öğretmen adaylarının bilinçli bir şekilde eğitim fakültelerini tercih ettiklerini göstermektedir. Ayrıca ulaşılan sonuç, gelecekte öğretmen sıfatıyla nitelendirilecek adayların mesleğini severek yapacakları, bu mesleği yapmaktan mutluluk duyacakları şeklinde de yorumlanabilir. Madde bazında katılımcıların *öğretmenler topluma örnek insanlardır, öğretmenlik saygın bir meslektir, öğretmenlik fedakârlık ister, öğretmenlik kutsal bir meslektir, öğretmenlik onurlu bir meslektir* vb. tarzdeki öğretmenlik mesleğinin toplumsal yaşamdaki statüsünün ve rolünün önemine vurgu yapan maddelerden aldıkları tutum puanlarının yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç üzerinde öğretmenliğin toplumsal açıdan hala değerli bir meslek olduğu görüşünün etkili olduğu düşünülebilir. Diğer taraftan uygulama ve davranışı ölçmeye yönelik hazırlanan tutum maddelerinde (*öğretmenlik mesleği ile ilgili kitaplar okurum, öğretmenliği zorunlu olmazsam yapmam, öğretmenlik bana zor gelirgibi*) katılımcıların puanlarının diğer maddelerden alınan puanlara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Ulaşılan bu sonucun Gümüş ve Çapar (2011), Özbek ve diğ., (2007) tarafından yapılan çalışma sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir.

Araştırma sonucunda cinsiyet değişkeni açısından kadın öğretmen adaylarının erkeklere göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Küçük (2012), Demirtaş, Cömert ve Özer (2011), Özder, Konedralı ve Zeki (2010), Taşkın ve Hacıömeroğlu (2010) ve Bulut (2009) tarafından yapılan çalışmalarda benzer sonuçlara ulaşılması, toplumsal bir kabul haline gelen “öğretmenlik kadına yakışıyor”, “öğretmenlik kadın işi” gibi yargıların katılımcı görüşleri neticesinde de doğrulandığını göstermektedir. Yine kadınlardaki çocuk sevgisinin daha güçlü olması da kadınların öğretmenlik mesleğini seçmede erkeklere göre daha istekli olmalarında belirleyici olabilir (Tezcan, 1999). Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının öğrenim türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmekle birlikte ikinci öğretimde öğrenim gören öğrencilerin normal öğretim öğrencilerine nispeten mesleğe yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile mesleğe ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte aritmetik ortalama puanları incelendiğinde 1. sınıf düzeyindeki öğretmen adaylarının üst sınıflarda öğrenim görenlere göre olumlu tutuma sahip oldukları görülmektedir. Açıklı ve Kolomuç (2012), Baykara Pehlivan (2008) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlar görülmektedir. Lisans eğitimine yeni başlayan katılımcıların daha olumlu tutumlara sahip olması içlerindeki heyecanın fazla olması ve öğretmen olarak adlandırılacakları günü sabırsızlıkla beklemeleri ile; 4. sınıf düzeyindeki katılımcıların tutumlarının düşmesi ise KPSS’den yüksek puan alamama ve dolayısıyla öğretmen olarak atanamama kaygısı ile açıklanabilir.

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının aile gelir durumları ile mesleğe ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamasına rağmen alt ve orta gelir grubuna mensup ailelerden gelenlerin; üst gelir grubu ailelerden gelen katılımcılara nispeten mesleğe ilişkin daha olumlu tutuma sahip oldukları anlaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmen adaylarının demografik bilgilerini gösteren Tablo 1. incelendiğinde katılımcıların büyük kısmının orta gelir düzeyindeki ailelerin üyesi olduğu görülmekte dolayısıyla ulaşılan bu sonucun ne derece anlamlı olduğu daha iyi anlaşılmaktadır. Nitekim Tezcan (1999)'da öğretmenlerin tüm ülkelerde genellikle orta sınıftan geldiğini dolayısıyla öğretmenlerin, orta sınıfın değer ve davranışlarına daha yakın olduğunu ifade etmektedir. Özellikle Türkiye'nin kültür ve ahlaki değerlerini yansıtan orta sınıfın gözünde öğretmenlik saygın ve kutsal bir meslek olarak kabul görmüştür. Bu genel kabul orta gelir düzeyinden gelen öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik daha olumlu bir tutum göstermesinde etkili olmuş olabilir.

Araştırmada katılımcıların babalarının sahip olduğu meslek türlerinin ve anne-baba eğitim düzeyinin öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin tutumlarını etkilemediği tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan öğretmen adaylarından mesleğe isteyerek gelenlerin ($\bar{X}=132,52$) öğretmenlik mesleğini istemeyerek gelenlere ($\bar{X}=115,10$) nispeten daha olumlu tutum içinde oldukları tespit edilmiştir. Özder ve diğ., (2010), Girgin ve diğerleri (2010), Aslan ve Akyol (2006) tarafından yapılan çalışmalarda da benzer sonuçlara ulaşılmışının tutum ile davranış arasındaki paralel ilişkiyi destekleyici bir nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Tutum ile davranış arasındaki ilişki üzerine çalışmaları bulunan Kağıtçıbaşı'na (2010) göre kişi bir nesneye, olguya, duruma yönelik olumlu tutum geliştirdiği takdirde söz konusu nesne/kişi/olgu/duruma yönelik olumlu davranış da sergilemektedir. Bu çalışmada ise katılımcıların öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutumlarını eğitim fakültelerini seçerek eylemsel olarak da destekledikleri anlaşılmaktadır. Çalışmadan ulaşılan sonuçlardan bir diğeri öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünü isteyerek seçmelerinin öğretmenlik mesleği tutumları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmasıdır. Nitekim sosyal bilgiler öğretmenliği bölümüne isteyerek gelen öğretmen adaylarının tutum puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X}=133,32$) iken istemediği halde bu bölümde öğrenim görmeye devam etmekte olan öğretmen adaylarının tutum puanları aritmetik ortalaması ($\bar{X}=124,66$) dır. Bu sonuç üzerine sosyal bilgiler öğretmenliği bölümüne isteyerek gelenlerin istemeyerek gelenlere göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının daha olumlu yönde olduğu söylenebilir. Ayrıca bu sonuç, tutum ile davranış arasındaki pozitif ilişkiyi bize bir kez daha göstermektedir.

Çalışmadan ulaşılan sonuçlar neticesinde aşağıdaki şekilde önerilerde bulunulabilir:

- Öğrenciler eğitim fakültelerine yerleştirilirken YGS ve LYS puanlarına değil, öğretmenlik mesleğine ilgi duymalarına ve bu mesleğin gereklerini yerine getirip getiremeyeceklerine bakılmalıdır.
- Şartlar uygun olduğu takdirde eğitim fakültelerine yerleştirilecek öğrencilerin mesleğe uygunluğunun değerlendirmesi amacıyla ayrı bir sınav/görüşmeden geçirilmeleri sağlanmalıdır.
- Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleğe olan tutumlarının olumlu yönde gelişmesi amacıyla lisans eğitimleri sürecinde farklı etkinliklere yer verilmelidir.

- Öğretmenlerin donanımlı bireyler olmaları konusunda öğretmen adayları ikna edilmeli, alanlarıyla ilgili kitapları okumaları, günceli takip etmeleri için onlara rehberlik yapılmalıdır.

MAKALENİN BİLİMDEKİ YERİ

Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı

MAKALENİN BİLİMDEKİ ÖZGÜNLÜĞÜ

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları incelenmiştir. Öğretmenlerin kendi mesleklerine yönelik tutumları genel olarak onların, mesleklerini severek yapmaları, mesleklerine bağlı olmaları, mesleklerinin gerekli ve önemli olduğunun bilincine ulaşmaları ile ilgilidir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı olan tutumları, öğretmenlikle ilgili düşüncelerini yansıttığı gibi meslek yaşantıları üzerinde de etkili olabilmektedir. Bu nedenle, bu araştırmanın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarını belirleyerek bu alanda bulunan eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Açışlı, S ve Kolomuç, A. (2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmalar Dergisi*, Cilt, Sayı: 2.
- Aksoy, M. E., (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, Sayı 2, s. 197-212.
- Akyüz, Y. (1978). *Türkiye'de Öğretmenlerin Toplumsal Değişmedeki Etkileri*, Ankara: Doğan Basımevi.
- Aslan, D. ve Akyol, A.K. (2006). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ve Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(2),51-60.

- Başbay, M., Ünver, G & Bümen, N. T. (2009). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları: Boylamsal Bir Çalışma, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Vol. 15, Issue 59, pp: 345-366.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik mesleğine İlişkin Tutumları, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkisi tutumlarını değerlendirmesi (Dicle ve Fırat Örneği), *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24.
- Büyükkaragöz, S. ve Çivi, C. (1999). *Genel Öğretim Metotları Öğretimde Planlama Uygulama*. İstanbul: Beta Yayıncılık, s.32.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş. Ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- Camadan, F ve Duysak, A. (2010). Farklı Programlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması: Rize Üniversitesi Örneği, *International Conference on New Trends in Education and Their Implications 11-13 November, 2010 Antalya-Turkey*.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö.(2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine göre İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 15, s. 33-53.
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim ve Bilim* 36 (159), 96-111.
- Erdem, A. R., Gezer, K. ve Çokadar, H. (2005). Ortaöğretim Fen-Matematik ve Sosyal Alanlar Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine

İlişkin Tutumları. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi 28-30 Eylül 2005 Kongre Kitabı I. Cilt içinde (s. 471-477), Denizli.

Erden, M. (1996).*Sosyal Bilgiler Öğretimi*, 6. Baskı, Ankara: Alkım Yayınevi.

Girgin, G., Özyılmaz, G., Ellez, M. ve Oğuz, E. (2010). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, Mesleki Benlik Saygıları ve Mesleki Yeterlik İnançları. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28: 1-15

Gömlüksiz, M. N., Oral, B. ve Bulut, İ. (2006). Ortaöğretime Nitelikli Öğretmen Yetiştirmede Tezsiz Yüksek Lisans Uygulaması. Orta Öğretimde Yeniden Yapılanma Sempozyumu 20-22 Aralık 2004 Bildiriler Kitabı içinde (s. 545-551), Ankara: MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı.

Gümüş, N. ve Çapar, T. (2011). Coğrafya Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları, *International Online Journoul of Educational Sciences*, 3 (1), 395-410.

Kağıtçıbaşı, Ç.(2010). *İnsan ve İnsanlar-Sosyal Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Evrim Yayınları.

Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yay.

Köğce D., Aydın M. ve Yıldız C. (2009). “ilköğretim matematik öğretmenliği programında öğretim gören birinci ve son sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının karşılaştırması” *The First International Congress of Educational Resarch 1- 3 Mayıs 2009, Çanakkale / Turkey*.

Küçükahmet, L. (2003). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Küçük, D. (2012). Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2012),151-161.

MEB. (2008). *Öğretmen Yeterlikleri Öğretmenlik Mesleği Genel ve Özel Alan Yeterlikleri*, Ankara:http://otmg.meb.gov.tr/belgeler/ogretmen_yeterlikleri_kitabi

NCSS. (1992). “Curriculum Standards for Social Studies: I. Introduction”,
<http://www.socialstudies.org/standards/introduction>

Okudan, İ. (2006). *Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri*, Ankara: Türk Ocakları Yayınları.

Oral, B. (2004). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları.
Eğitim Araştırmaları, 15, 88-98.

Özbek, R., Kahyaoğlu, M. ve Özgen, N. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik
Mesleğine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt,
IX, Sayı: 2, 221- 232.

Özdemir, S. ve Yalın, H.İ. (1999). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Nobel Yayın
Dağıtım.

Özder, H., Konedralı, G. ve Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine
yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada
Eğitim Yönetimi*, 16(2), 253-275.

Pehlivan, K. B., (2008). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-kültürel Özellikleri ve
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir çalışma, *Mersin Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 4, Sayı 2, s. 151-168.

Russell, B. (1976). *Eğitim ve Toplum Düzeni*, (Çev: Nail Bezer). Ankara: Varlık Yayınları.

Senemoğlu, N. ve Özçelik, D.A.(1989). Öğretmen Adaylarına Öğretmenlik Bilgisi
Kazandırma Bakımından Fen- Edebiyat ve Eğitim Fakültelerinin Etkililiği, *Çağdaş
Eğitim Dergisi*,

Semerci, N ve Semerci, Ç. (2004). Türkiye’de Öğretmenlik Tutumları” *Fırat Üniversitesi
Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 14, Sayı: 1, S: 137-146, Elazığ-2004. e

Semerci, Ç. (1999). Öğrencilerin Öğretmenliğe İlişkin Tutum Ölçeği. *Eğitim ve Bilim*, 23(111): 51-55.

Şimşek, H. (2005). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 25-51.

Şişman, M. (2002). *Öğretmenliğe Giriş*. Ankara: Pegema Yayıncılık.

Taşkın, Ç. Ş. ve Hacıömeroğlu, G. (2010). İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları: Nicel Ve Nitel Verilere Dayalı Bir İnceleme. *İlköğretim Online*, 9 (3), 922-933.

Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Temizkan, M. (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları Üzerine Bir Araştırma, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Yaz 2008, 6(3), 461-486.

Terzi, A. R. ve Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 52, 593-614.

Tezcan, M. (1999). *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara.

Tezgel, R. (2008). *Yeni İlköğretim Programlarında İnsan Hakları Vatandaşlık ve Kentlilik Eğitimi*, Ankara: Araştırma Yayınları,

Tufan, E. ve Güdek, B. (2008). Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi Kış*, 6(1), 25-40.

Üstüner, M., Demirtaş, H. ve Cömert, M. (2009). The Attitudes of Prospective Teachers Towards the Profession of Teaching (The Case of İnönü Universty, Faculty of Education), *Education and Sciences*, 34 (151), 140-155.

Varış, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

YÖK. (1998). *Eğitim Fakültelerinin Yeniden Yapılandırılması*(www.yok.gov.tr).

Yüksel, S. (2004). Tezsiz Yüksek Lisans Programının Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (2), 355-379.